

Д.Л. Лобода, старший викладач

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕЗЕРВУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ В КОНТЕСТІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ

Створення резервів як частина процесу управління ризиками знаходиться в контексті більш загального завдання управління капіталом і підвищення конкурентоспроможності банку. Майбутній збиток по конкретному кредитному портфелю, що виникає через прострочену і безнадійну заборгованість, є випадковою величиною, у якої можуть бути визначені основні статистичні оцінки. Середній розподіл відповідає очікуваному збитку, який повинен покриватися резервами.

З точки зору управління капіталом формування портфеля є витратою в початковий момент на резерви як частини капіталу, що покриває очікувані збитки, так і тієї частини капіталу, яка покриває неочікуваний збиток, а надалі обертається отриманням чистої процентної маржі у якості дивідендів, тобто різниці між процентним доходом по кредиту і витратами на його фондування. Правильне ціноутворення кредитного продукту припускає встановлення ставок на таких рівнях, які забезпечують необхідну прибутковість на вкладений капітал. Таким чином, ціноутворення критично залежить від правильності оцінки того, скільки капіталу вимагається під очікуваний збиток (як резерви), а скільки під несподіваний.

Оцінка очікуваних і неочікуваних збитків на практиці може проводитися різноманітними методами, основними серед яких слід визнати динамічний і статистичний аналіз.

Ключовим структурним представленням портфеля у рамках статичного аналізу служить вінтаж (vintage), тобто розгортка якого-небудь показника по відносному часовому інтервалу, наприклад, строку кредиту або терміну, що

пройшов з моменту дефолту. Вінтажі добре показують, як прострочення з певним статусом накопичується усередині поколінь однорідних (чи відносно однорідних) кредитів.

Завдання прогнозу майбутнього стану портфеля в цих умовах ускладнюється без формалізації і опису того, як відбувається розвиток прострочень. Знайомий опис через вінтажі, відповідні різним стадіям прострочення, добре висвітлює суть процесів, що відбуваються в портфелі, але є не дуже зручним для обчислення. Більш зручний підхід, який наслідуює в собі усі переваги статистичного аналізу, що оперує вінтажами, полягає в застосуванні перехідної імовірнісної матриці (transition matrix), або імовірнісної матриці переходів між стадіями прострочення.

Аналіз накопичення прострочення на основі вінтажів зазвичай показує, що прострочення у рамках покоління кредитів накопичується помітно швидше, поки покоління молоде, а потім швидкість накопичення значно знижується. Цей феномен - фронтальна концентрація збитку (front loaded nature of loss) - пов'язаний, в першу чергу, з шахрайством.

Поглиблення аналізу імовірнісної матриці переходів дає можливість не лише уточнити прогнозний якісний і кількісний стан портфеля на майбутні періоди, але оцінити порогові значення для ухвалення рішень з приводу застосування того або іншого методу управління ризиком (трансфер, резервування, тощо), тим самим визначаючи здатність банку реагувати на зміни стану внутрішнього і зовнішнього середовища і підвищуючи його конкурентоспроможність.